

Σεβαστοί Πατέρες και Διάκονοι,
Αξιότιμα μέλη του Διδακτικού και Διοικητικού Προσωπικού και αγαπητοί
Σπουδαστές του Εκκλησιαστικού μας Σεμιναρίου,
Εκλεκτοί Προσκεκλημένοι,
Αδελφοί και Αδελφές εν Χριστώ,

Σας χαιρετώ όλους στο Όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου
Πνεύματος.

Καλή και ευλογημένη Χρονιά!

Την 19η Ιανουαρίου η Εκκλησία με χαρά τιμά τη μνήμη του Αγίου Μακαρίου
του Αιγυπτίου, του μεγάλου Πατέρα της Ερήμου και Προστάτου Αγίου του
Πατριαρχικού αυτού Σεμιναρίου, στο οποίο βρισκόμαστε σήμερα. Την ίδια
αυτή ευλογημένη ημέρα, τιμούμε επίσης τη μνήμη του Αρχιεπισκόπου
Μακαρίου Γ΄ Κύπρου, του οραματιστή ευεργέτη του Σεμιναρίου και του
Τεχνικού Ινστιτούτου P.C. Kinyanjui, του οποίου η αγάπη για την παιδεία και για
την Εκκλησία στην Αφρική καρποφόρησε με διαρκή αποτελέσματα.

Σήμερα, αν και έχω μιλήσει πολλές φορές για την τεράστια προσφορά του
Αρχιεπισκόπου Μακαρίου της Κύπρου στο ιεραποστολικό μας έργο στην
αφρικανική ήπειρο, αισθάνομαι την ανάγκη, με την παρούσα ευκαιρία, να
προβώ σε μια δημόσια ομολογία ενώπιον όλων σας που είστε συγκεντρωμένοι
εδώ.

Η επίμονη παρότρυνσή του να έρθω και να διακονήσω σε αυτό το ίδρυμα,
εργαζόμενος για την προώθηση της ορθόδοξης θεολογικής παιδείας, δεν
ήταν απλώς μια προσωπική του πεποίθηση ή μια διοικητική απόφαση. Σήμερα
μπορώ με βεβαιότητα να καταθέσω ότι επρόκειτο για ένα μήνυμα, πράγματι
για μια προφητεία, που του δόθηκε άνωθεν. Τίποτε δεν ήταν τυχαίο. Εκείνη
την εποχή ήμουν ακόμη νέος, με τα δικά μου σχέδια, φιλοδοξίες και οράματα
για το μέλλον. Κι όμως, ενώ ήμουν ακόμη φοιτητής στο πανεπιστήμιο, εκείνος
επέμενε επανειλημμένως ότι έπρεπε να έρθω εδώ, για να διακονήσω στην
Αφρική.

Όταν τον ρωτούσα, μου απαντούσε απλώς: «Έχω λόγο». Ταυτόχρονα, ο δικός
μου πνευματικός πατέρας —ο σημερινός Άγιος Σωφρόνιος— μου έλεγε ότι
υπήρχε ένα άλλο σχέδιο του Θεού για τη ζωή μου, διαφορετικό από τους
δικούς μου δρόμους και τα δικά μου σχέδια.

Ύστερα από όλα αυτά τα χρόνια ιεραποστολικού μόχθου στην Αφρική, μπορώ
πλέον να μιλώ με βαθιά ταπείνωση και μεγάλη αγάπη για τον Αρχιεπίσκοπο
Μακάριο. Όταν πρωτοέφθασα εδώ, στις 12 Ιανουαρίου 1977, αφιέρωσα οκτώ
μήνες στην προετοιμασία για το άνοιγμα του Σεμιναρίου, προμηθευόμενος
όλα τα απαραίτητα, διότι τότε τα κτήρια, αν και έτοιμα προς χρήση,
παρέμεναν άδεια. Κι όμως, ακόμη και πριν από την άφιξή μου, εκείνος είχε
ήδη δώσει οδηγίες στον πλέον χαρισματικό αγιογράφο, τον Καλλίνικο της
Ιεράς Μονής Σταυροβουνίου, να φιλοτεχνήσει τις ιερές εικόνες που κοσμούν
το τέμπλο το οποίο βλέπετε σήμερα εδώ.

Όταν επέστρεψα στην Κύπρο για να του υποβάλω την αναφορά μου, τον ενημέρωσα ότι είχα αποφασίσει να παραμείνω εδώ μόνιμα, ακριβώς στον τόπο όπου με είχε αποστείλει να διακονήσω. Εκείνη ακριβώς την ημέρα, άνοιξε την καρδιά του και μου είπε:

«Σε ευχαριστώ, αγαπημένε μου Ανδρέα. Σήμερα σου αποκαλύπτω γιατί επέμενα να πας εσύ στο Ναϊρόμπι και κανένας άλλος. Εγώ έκανα το έργο μου, και τώρα ανεβαίνω εκεί πάνω» —και έδειξε προς τον ουρανό— «και θα χαίρομαι πάντοτε μαζί με τους αγγέλους, βλέποντας ότι το έργο που δεν μπόρεσα να ολοκληρώσω θα ανατεθεί σε εσένα. Εγώ ο ίδιος θα χαίρομαι».

Τρεις ημέρες αργότερα, ανεχώρησε από την παρούσα ζωή.

Αυτό ήταν μια σαφής ένδειξη ότι γνώριζε πως είχε φθάσει ο καιρός του και ότι ανέμενε μόνο αυτή τη διαβεβαίωση: ότι θα υπήρχε κάποιος εδώ για να συνεχίσει το όραμά του, ώστε η Ορθοδοξία να ριζώσει σταθερά και να καλλιεργηθεί στην αφρικανική ήπειρο.

Αδελφοί και αδελφές εν Χριστώ, σήμερα καθώς στέκομαι ενώπιόν σας, προβαίνω σε μια ακόμη ταπεινή ομολογία. Αν και πλέον είμαι *mzee*, όπως λέμε εδώ, αισθάνομαι αληθινά ότι μόλις τώρα αρχίζει το έργο μου στην Αφρική. Αισθάνομαι δύναμη, ενέργεια και καλή υγεία, αν και δεν γνωρίζω για πόσο ακόμη θα μου επιτρέψει ο Κύριος να συνεχίσω. Γι' αυτόν τον λόγο, σας παρακαλώ να προσεύχεστε με θερμή για τις ψυχές εκείνων που θεμελίωσαν και μόχθησαν για αυτό το ιερό έργο.

Θυμάμαι επίσης με ευλάβεια την εξομολόγησή μου στον Άγιο Σωφρόνιο, ο οποίος και ο ίδιος γνώριζε ότι πλησίαζε η αναχώρησή του και ότι δεν θα με ξανάβλεπε. Μου είπε: «Θα γίνεις Αρχιεπίσκοπος Κένυας. Πήγαινε και εργάσου μαζί με τους Αφρικανούς αδελφούς μας. Και όταν προταθείς, να μη αρνηθείς». Μπορείτε όλοι να φανταστείτε την έκπληξή μου όταν άκουσα αυτά τα λόγια. Όμως, αυτός ο ηλικιωμένος και σεβαστός άνδρας έβλεπε με πνευματικά μάτια και διέκρινε όσα ο Θεός είχε σχεδιάσει για μένα. Έτσι, κατά την πρόνοια του Θεού, βρίσκομαι σήμερα ενώπιόν σας.

Μέσα από όλα αυτά τα γεγονότα, μπορώ να καταθέσω με βεβαιότητα ότι το χέρι του Θεού μας καθοδηγούσε, με τρόπους συχνά αφανείς σε εμάς, αλλά φανερούς μέσα από τους καρπούς που σήμερα βλέπουμε.

Γι' αυτό, ας αγκαλιαστούμε μεταξύ μας, ας συγχωρήσουμε ο ένας τον άλλον και ας επιτρέψουμε στο Πνεύμα του Θεού να μας χαρίσει ελπίδα και θάρρος για να συνεχίσουμε αυτό το ιεραποστολικό έργο, ιδιαιτέρως μέσω της παιδείας των μελλοντικών ηγετών της Αφρικανικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, υπό τις ευλογίες του Πάπα και Πατριάρχη Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής, της Μακαριότητας Θεοδώρου Β΄

Για πόσο ακόμη θα συνεχιστεί αυτό το έργο, μόνο ο Θεός το γνωρίζει. Γνωρίζει όμως καλά ότι όσα προσφέρει τούτο το ίδρυμα θα συμβάλουν στην ενίσχυση της Ορθοδοξίας και στην καλλιέργεια της αγάπης του Θεού ανάμεσά μας όλους.

Ο Θεός να σας ευλογεί όλους. Αμήν.

Ιεραποστολικό έργο στη Γη των Μασάι

Η ιεραποστολική μας πορεία στην αφρικανική ήπειρο έχει λάβει, κατά τη διάρκεια των ετών, διάφορες μορφές. Πάνω απ' όλα, παραμείναμε πιστοί στο κήρυγμα του Ευαγγελίου του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, όπως μας παραγγέλλει το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο.

Ταυτόχρονα, δώσαμε ιδιαίτερη έμφαση στην παιδεία. Προσωπικά, μου δόθηκε η δυνατότητα να ανεγείρω σχολεία—δημοτικά, δευτεροβάθμια και ανώτερες σχολές—σε διάφορα μέρη της Κένυας.

Η παιδεία, όπως συχνά λέμε στην κοινή μας γλώσσα, είναι το κλειδί της επιτυχίας. Για τον λόγο αυτό, ιδιαιτέρως σε απομακρυσμένες περιοχές, προτεραιότητά μου υπήρξε πάντοτε να δώσω στους άπορους την ευκαιρία να σπουδάσουν.

Μέσα από τη μακρά μου εμπειρία στον χώρο της εκπαίδευσης, έχω δει τους καρπούς της σε πολλές απομακρυσμένες περιοχές της Κένυας.

Μικρά παιδιά και νέοι που κάποτε δεν είχαν καμία ελπίδα, σήμερα, χάρη στην παιδεία, προσφέρουν πίσω στην κοινωνία και στην Εκκλησία μας.

Επιτρέψτε μου να αφηγηθώ την ακόλουθη ιστορία, η οποία συνδέεται άμεσα με την εκπαίδευση.

Ένα μικρό αγόρι έλαβε την ευκαιρία να φοιτήσει στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό μας σχολείο· στη συνέχεια προχώρησε στο γυμνάσιο, στο Σεμινάριο και, τέλος, στο κολέγιο. Με τον καιρό έγινε καταρτισμένος δάσκαλος και αργότερα, όταν ήρθε η ώρα, χειροτονήθηκε ιερέας.

Σήμερα, αυτός ο άνθρωπος με πλησίασε και μου είπε ότι επιθυμεί να ανταποδώσει στην Εκκλησία, διότι ό,τι είναι σήμερα το οφείλει εξ ολοκλήρου στην Εκκλησία. Εφόσον η Εκκλησία τον μόρφωσε, επιθυμεί να διακονεί ως δάσκαλος στο δημοτικό σχολείο, ως έκφραση ευγνωμοσύνης για όσα έλαβε μέσω της παιδείας. Έτσι, σήμερα διδάσκει καθημερινά στο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Κλήμεντος.

Πέραν αυτού, επί πολλές δεκαετίες επισκέπτομαι την περιοχή όπου κατοικεί η φυλή των Μασάι, όπου έχουμε ανεγείρει τον όμορφο καθεδρικό μας ναό αφιερωμένο στη Γέννηση του Χριστού· ονομάστηκε έτσι, διότι η πρώτη βάπτισμα εκεί τελέστηκε την ημέρα των Χριστουγέννων.

Όταν τελέσαμε την πρώτη βάπτισμα σε εκείνη τη γη των Μασάι, αρχηγός της φυλής ήταν ένας άνδρας με επτά συζύγους και τριάντα παιδιά, όλοι εκ των οποίων βαπτίστηκαν τότε. Ίσως να αναρωτηθούμε και να σκεφθούμε ότι αυτό ήταν κάτι ασυνήθιστο· ναι, ήταν, αλλά ήταν το σχέδιο του Θεού, διότι από εκείνους που βαπτίστηκαν εκείνη την ημέρα, δύο από τους γιους του έγιναν

ιερείς και διακονούν πιστά την Ορθόδοξη Εκκλησία.

Ο ηλικιωμένος αυτός άνθρωπος υπήρξε τόσο αφοσιωμένος και πιστός στην Ορθόδοξη πίστη, ώστε επέλεξε να δωρίσει ένα τεμάχιο γης, όχι μόνο για την ανέγερση του καθεδρικού ναού, αλλά και για την ίδρυση ενός δευτεροβάθμιου σχολείου. Η γη αυτή παραμένει έως σήμερα ιδιοκτησία της Εκκλησίας και εκεί, Θεού θέλοντος, σχεδιάζουμε να ανεγείρουμε και άλλα ιδρύματα στο άμεσο μέλλον, για να υπηρετήσουμε και να ανυψώσουμε την ευρύτερη κοινότητα των Μασάι.

Την 15η Ιανουαρίου 2026, μου δόθηκε η μεγάλη χαρά να προεδρεύσω των εγκαίνιων του πρώτου Ορθόδοξου δευτεροβάθμιου σχολείου στην περιοχή Εουάσο Κεντόνγκ, στη γη των Μασάι. Εκείνη ακριβώς την ημέρα έγιναν δεκτοί οι πρώτοι τριάντα ένας μαθητές. Ο Διευθυντής, οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς, οι κοινοτικοί ηγέτες και οι συγγενείς τους ήταν όλοι παρόντες σε αυτή την ιστορική στιγμή.

Κατά την εκδήλωση, απηύθυνα το ακόλουθο μήνυμα:

Σεβαστοί Πατέρες και Διάκονε,
Αξιότιμοι προσκεκλημένοι μας από την Ελλάδα και από την Κοινότητά μας,
Αγαπητοί Εκπαιδευτικοί, Γονείς και Μαθητές,

Αδελφοί και αδελφές εν Χριστώ,

Σας χαιρετώ όλους στο Όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος!

Η σημερινή ημέρα σηματοδοτεί μια ιστορική και βαθύτατα χαρμόσυνη στιγμή για την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Κένυα και για τον λαό της γης των Μασάι. Με ευγνωμοσύνη προς τον Θεό, εγκαινιάζουμε το πρώτο Ορθόδοξο Δευτεροβάθμιο Σχολείο στο Εουάσο, ένα ορόσημο που γεμίζει τις καρδιές μας με ελπίδα και ευχαριστία.

Η παιδεία υπήρξε πάντοτε στην καρδιά της Ορθόδοξης ιεραποστολής μας στην Κένυα. Εδώ και περισσότερα από πενήντα χρόνια, από τα ταπεινά πρώτα βήματα του ιεραποστολικού μας έργου στη χώρα αυτή, αγκαλιάσαμε τα παιδιά και τους νέους ως το μέλλον τόσο της Εκκλησίας όσο και της κοινωνίας.

Μέσα από την ίδρυση σχολείων σε ολόκληρη τη χώρα —από το Κιαμπού έως την Κοιλάδα του Ριφτ, το Νάντι, τη Δυτική Κένυα, το Νιέρι, το Μέρου, το Τουρκάνα, το Ουκαμπάνι και τη Λαϊκίπια— επιδιώξαμε όχι μόνο να μεταδώσουμε γνώση, αλλά να καλλιεργήσουμε χαρακτήρα, αξιοπρέπεια και αίσθημα ευθύνης. Σήμερα, το ίδιο αυτό όραμα ριζώνει εδώ, στο Εουάσο Κεντόνγκ.

Ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη οφείλουμε στον αείμνηστο mzee Νίκολας Ρίσο, του οποίου η γενναιοδωρία, με τη δωρεά της γης αυτής, κατέστησε δυνατή την πραγματοποίηση αυτού του ονείρου. Όταν μας εμπιστεύθηκε αυτή τη γη, δεν ήταν μόνο ένα δώρο, αλλά και μια ευθύνη.

Δώσαμε την υπόσχεση να τη φροντίσουμε και να τη χρησιμοποιήσουμε για την ανύψωση της κοινότητας. Σήμερα, με τη χάρη του Θεού, εκπληρώνουμε αυτή την υπόσχεση. Πιστεύουμε ότι ο mzee Ríso αναπαύεται εν ειρήνη και χαίρεται για αυτό το επίτευγμα, έχοντας ενταχθεί στη χορεία εκείνων των ευγενών ανδρών και γυναικών που κατανόησαν ότι η επένδυση στην παιδεία είναι επένδυση στο μέλλον του λαού μας.

Θερμές ευχαριστίες απευθύνουμε επίσης στους δωρητές και φίλους μας από την Ελλάδα, οι οποίοι θυσίασαν πολλά για την υλοποίηση αυτού του έργου. Η αγάπη και η αλληλεγγύη τους μας υπενθυμίζουν ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι μία οικογένεια, ενωμένη πέρα από έθνη και πολιτισμούς, που εργάζεται από κοινού για το καλό της ανθρωπότητας.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος μας διδάσκει ότι «η παιδεία είναι το μεγαλύτερο δώρο που μπορούν οι γονείς να προσφέρουν στα παιδιά τους, διότι διαμορφώνει όχι μόνο τον νου, αλλά και την ψυχή».

Προς τους μαθητές που θα περάσουν από αυτές τις αίθουσες λέγω: αυτό το σχολείο είναι μια ευλογία που σας εμπιστεύθηκε ο Θεός.

Χρησιμοποιήστε τη με σοφία. Προς τους γονείς και κηδεμόνες, η συνεργασία και η στήριξή σας είναι απαραίτητες. Και προς την ευρύτερη κοινότητα, είθε το ίδρυμα αυτό να καταστεί κέντρο προόδου, ειρήνης και ανάπτυξης για τις γενεές που έρχονται.

Είθε ο Θεός να ευλογεί το σχολείο αυτό, τους εκπαιδευτικούς του, τους μαθητές του και όλους όσοι κοπίασαν για την πραγματοποίησή του.

Σας εύχομαι σε όλους ένα ευλογημένο και ευημερούν Νέο Έτος!

† Αρχιεπίσκοπος Μακάριος